11-a JARO, N-o 428 MONATA ESPERANTO-GAZETO 25. APRILO 1935

# SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO, ADMINISTREJO K SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO : 67, avenue Gambetta, Paris 20e
Poŝtĉekaj kontoj je nomo de SAT-Paris : Bruxelles n-o 350 189, S'Gravenhage n-o 211 533 Kopenhago n-o 4 986, Paris n-o 1234 22. Stokholmo n-o 74 153, Wien n-o D-109 068, Zagreb n-o 41 448, Zürich n-o VIII-200 49. Alilande oni pagu per poŝtmandato je nomo de SAT. bonvalutaj devizoj en rekom. letero aŭ bankĉeko je nomo de « Bannier ».

## MI ĜOJAS ESTI ESPERANTISTO

Dek-sep jaroj forpasis, de kiam finiĝis la granda hombuĉado. Post tiu krima katastrofo, rezultanta de homa volo, de malvarma decido de tre malmultaj regnestroj k diplomatoj — k ne de krudaj, eksplodemaj fortoj nebrideblaj, — oni povis esperi, ke la homaro lernus el tiu terura, sangoplena leciono, profitus la sperton k akirus la necesan saĝon por finfine organizi pacan mondon.

Vana la espero !...

Malgraŭ la ekzisto de iu Ligo de Nacioj ; malgraŭ la okazigo de senarmigaj konferencoj ; malgraŭ bombastaj deklaroj porpacaj de ĉiuj diktatoroj k ĉefministroj ; malgraŭ tio, ke abundas la vivnecesaĵoj k la maŝinoj por ilin plimultigi ; malgraŭ ĉio, estas pli k pli evidente, ke nova katastrofego milita prepariĝas tute malkaŝe antaŭ niaj okuloj. La tiacelaj signoj, kiujn oni povis rimarki ĝis la monato julio 1914, estas denove videblaj por ĉiu atenta k observokapabla homo. Ĉiuj grandaj regnoj el la mondo, ĉiuj senescepte, pligrandigas siajn armeojn, pliperfektigas armilojn k akumulas montojn da municio.

Tre signife : militfakuloj diskutas senĝene k cinike en revuoj k eĉ en ĉiutagaj, milionekzemplere eldonataj jurnaloj, pri tio, ke verŝajne grandaj urboj kiel Berlino, Londono, Parizo estos detruataj la tagon de la militdeklaro, aŭ eĉ eble la antaŭtagon.

En laboratorioj cerbumas scienculoj k diligente eksperimentas por eltrovi la plej mortigajn, detruajn, neniigajn gasojn, venenojn, bacilojn, eksplodilojn. Tio ne estas inkubsonĝo, sed realo perceptebla de niaj sentorganoj. Kaj tion faras homoj, kiujn oni povas renkonti sur la strato, en kafejo, en teatro aŭ alie. Ili ne aspektas monstre, sed ĝentilhome k honestule. Helpemaj al vi ili estos okaze k en la hejmo ili kondutas bonkore kun la edzino k infanoj. Tamen tiuj homoj dediĉas sian tutan energion, sian tutan eltrovkapablon por inventi la plej aĉajn k terurajn mortigilojn. Plie, ili estas pretaj uzi mem siajn inventaĵojn, mortigi aŭ morti, kiam ordonos la Patrio...

— « Nur kapitalistoj k burĝoj respondecas pri militoj, kiujn ili mem ne partoprenas », flustras en mian orelon iu kredema K-do.

Nemalofte mi aŭdis tion el la buŝo de flamaj oratoroj en agitaj kunvenegoj ; nemalofte mi legis pri tio en laboristaj gazetoj. Tamen la vero estas iom alia. En ĉiuj landoj oni ja povas trovi ekzemplojn pri burĝoj k aristokratoj, kiuj volontiĝis en armeon k « glore mortis sur batalkampo ». Ankaŭ ne estas vere, ke ĉiuj burĝoj k altranguloj artifike fortenis siajn filojn aŭ parencojn de la fronto. Tre tipa ekzemplo pri tio estas, ke la *kvar* filoj de Dumer, unu el la prezidintoj de l'franca respubliko, «falis heroe por la Patrio » dum la lastdata milito.

Eĉ patrinoj konsentis kun fiero pri la morto de siaj idoj. Al unu el ili oni sciigis, ke ŝia kvara k lasta filo estis mortigata ĉe Verdun. Kun sekaj okuloj ŝi akceptis la informon k diris : « Mia plej granda bedaŭro estas, ke kvinan mi ne havas por oferi al la Patrio ». Kaj oni ne kredu, ke tiu patrino estis senkora monstro. Male, ŝi bone prizorgis k dorlotis siajn filojn, kiam ili estis hejme. Ŝi dolore funebris pro ilia morto dum longa tempo k ankoraŭ nun vizitas k florornamas iliajn tombojn. Sed la Patrio postulis...

— Kiu patrio ?

— Ha ! estas ja multaj, sed ĉiuj estas same sangavidaj k ĵaluzas unuj la aliajn. Tiuj idoloj estas satigeblaj nur per homa karno k ties adorantoj ne povas rifuzi tian nutraĵon...

Estas tro supraĵa pensmaniero aserti, ke nur la kapitalismo kaŭzas militojn. Homoj buĉis sin reciproke antaŭ ol ekzistis kapitalisma sociordo. Kaj sekve oni povas sen troa nigrevidemo pensi, ke militoj ankoraŭ povos okazi, post kiam regos alia socisistemo, se malgraŭ tio nacieca ideologio daŭre infektas la menson de l'homoj. Sendube en la okazigo de militoj ludas grandan rolon la ekonomia faktoro. Tamen, miaopinie, ĝi tute ne sufiĉas por klarigi, kial homoj konsentas kadavriĝi aŭ murdadi en la nomo de nacio. Tiurilate ideologiaj, psikologiaj faktoroj povas en iaj cirkonstancoj ludi tre gravan rolon k eĉ esti decidigaj. La amo por eterna gloro, la konscio pri socia devo, la timo antaŭ fremda regado k altrudo de fremdaj moro k lingvo, ia sange mistika sento el pratempa deveno inklinigas la homojn partopreni tiujn sangoplenajn epopeojn, kiujn prikantis ĉiuj popoloj.

La homoj ĝenerale ne estas unue k ĉefe *homoj*, sed anoj de klano, de tribo, de nacio. Tion ili pli malpli forte k akute sentas. Kaj en tia stato kuŝas la granda, latenta, eksplodema forto, kiun grandkapitalistoj, registoj k demagogoj scipovas utiligi por peli la popolojn sur batalkampojn k en amasbuĉadojn.

Necesas esti blinda aŭ fermi vole la okulojn, por ne vidi, ke la *naciismo* estas la plej potenca ideo-forto el nia epoko. Per ĝi povis akiri la regadon Musolini, Mustafa-Kemal, Pilsudski, Hitler k.a. naciaj herooj. En la nomo de l'rajto por la popoloj disponi pri si mem, mortis k mortigis milionoj da soldatoj dum la lastdata mondmilito. Tiu principo estas ja unu el la 14 punktoj de la usona prezidinto Ujlson ; per ĝi li sukcesis entiri sian popolon en la milito. Laŭ ĝi li revis ordigi k pacigi la mondon.

Sed la sperto montras ĉiutage, ke tiu bela principo ne estas praktike aplikebla. Cetere estas granda trompo samigi la interesojn de burĝoj k proletoj en iu ajn nacio aŭ ŝtato. Estas plie danĝera iluzio kredi, ke solvoj al la mondkrizo povas esti aplikeblaj en naciaj kadroj, konservante la sendependecon k suverenecon de l'nacioj.

— Sed kion vi do proponas ?...

— Mi ne havas en la poŝo mirindan recepton, kiu povus tuj kuraci la mondon. Nenian panaceon mi reklamas. Fakulo en ekonomio mi ankaŭ ne estas. Cetere tiu scienco estas ankoraŭ tro nova k mankohava, por ke ĝiaj principoj povu esti agnoskataj kiel nepre obeendaj leĝoj. La fincelon de l' homaro neniu konas ; tutsimple mi vidas obstaklojn, kiuj malhelpas ĝian antaŭeniradon. Unu el tiuj malhelpoj, k miaopinie ne la malplej grava, kuŝas en la kapo mem de l'homoj. Ĝi estas la nacieca ideologio, kiu baras al ĉiu racia solvo de sociaj problemoj, konsidere la nunan staton de l'tekniko en la mondo. La naciismoj estas inter si neakordiĝeblaj. Tio estas nepre kontraŭ ilia naturo mem. Sekve, kia estas la plej urĝa tasko, se ne penadi por detrui tiun danĝeran ideologion ?

Por detrui, ekstermi la naciismon, ne ekzistas pli bona, pli efika rimedo ol faligi unue la lingvajn barojn, kiuj apartigas la popolojn. Ni posedas la necesan ilon por tio. Ĝin donacis al ni Zamenhof. Laŭsperte ni scias, ke esperanto perfekte taŭgas por nia celo. Ĝia diskonigado, vastigado k lernigado estu do nia ĉiutaga tasko. Sed antaŭe, plej necese estas lertiĝi en ĝia uzado. Esperanto ne estu por ni nur helpa lingvo, per kiu oni balbutas ĉe hotelo aŭ en restoracio. Ĝi pli k pli fariĝu viva lingvo, per kiu ni pensas, rezonas k argumentas. La artefarita, racia, sennacieca lingvo eniĝu nian konscion tiel profunde, ke ĝi fariĝu nia preferata esprimilo, per kiu ni tute faligu la fremdon inter ni k niaj samlingvanoj el aliaj mondpartoj.

Unuvorte, ni estu veraj ĝisostaj esperantistoj. Kiuj traktas la Zamenhofan kreaĵon, kiel nure helpan lingvon, tiuj estas filistraj esperantanoj, ne esperantistoj. Ili tute ne komprenis la profundan signifon de tio, kion la elpensinto de nia lingvo nomis la « interna ideo de esperanto ».

Estas ja vere, ke per esperanto povas esti mensogoj dissemataj k malamo kreskigata. Diversspecaj faŝistoj uzas nian lingvon por sia eksterlanda propagando. Sed ili faras tion, tial ke esperanto ekzistas, estas realaĵo. Kiu kredas, ke faŝisto povus elpensi mondlingvon ? Ĉu ĝi estas necesa, por pluigi, eternigi la naciismon ? Certe ne ! Sed ĉu oni povas prezenti al si mondon pacan, sen landlimoj k sen esperanto ? Oni ne povas... Konkludu mem, kara Leganto.

La pesto, la plago de nia epoko estas la naciismo. Por trafe kontraŭbatali ĝin, esperanto estas nepre necesa. Tial mi ĝojas esti esperantisto. Laborante por nia lingvo, praktikante ĝin k penante per ĝi akiri menson de mondcivitano, mi havas la certon, ke miaj tempo k energio ne estas maltrafe elspezataj. Mi ĝojas pro mia esperantisteco, tial ke ĝi donas al mi la eblon forigi la malagrablan senton, kiun kaŭzas fremdo inter malsamlingvaj homoj. Per esperanto mi akiris konatojn k amikojn en ĉiuj mondpartoj. Estas ja vere, ke per esperanto mi ankaŭ havigis al mi kontraŭulojn en plej diversaj landoj. Sed prefere senti, sperti kontraŭecon ol fremdon !... Esti insultata en esperanto, tio estas al mi preskaŭ pli agrabla ol esti laŭdata en franca lingvo...

Eble la nuna civilizo pereos, kiel pereis la egipta, la greka, la roma k.a. ; eble neniam stariĝos mondpaco en la mondo ; almenaŭ per la imago mi povis, dank'al nia lingvo, vivi tiun idealan vivon ; per mia aliĝo al SAT mi havas la agrablan senton esti konscia ero de tiu embrio de sennacieca socio, kiun konsistigas nia mondorganizo.

Jes, mi ĝojas esti esperantisto k SAT-ano. Se mi ne havas, kiel Zamenhof, la iluzion, ke esperanto povas pacigi la mondon, almenaŭ forta estas mia konvinko, ke sen ĝi ankaŭ ne povus la homoj interfratiĝi tra la tuta tero. Sekve nia lingvo estas *necesa* pacigilo, se ne tute sufiĉa. Mi ĝojas esti esperantisto, tial ke la praktikado de nia lingvo donis al mi la senton, ke nenian respondecon mi havos en la abomenindaj frenezaĵoj, kiujn nun preparas ĉiaspecaj naciistoj.

*E. Lanti.*



## PRI LA REFERENDUMO

*Por la* Referendumo *de la membraro rilate elekton de Ĝeneralaj Konsilantoj (kategorio A) por diversaj Horzonoj (vidi pĝ.* 23-*an en la Jarlibro* !*) ni fiksas kiel dallimon de la resendo de la voĉdonilo la* 15-an de junio. *La K-doj bonvolu plenumi ĝis tiu dato sian membrodevon en la intereso de la orda funkciado de la Asociaj organoj.*

*La Plenum-Komitato.*

## KIU HELPOS ?

*Per emociaj leteroj esprimas diversaj K-doj en faŝistaj landoj sian fidelon al SAT, k kun malĝojo anoncas, ke ili devas rezigni aboni al niaj organoj. Multaj inter ili, kiuj restis fidelaj al la lab. movado, vidas sin hodiaŭ senlaboraj. Ekzemple ni scias pri unu K-do, kiu devas rezigni pri vespermanĝo, por povi afranki leteron al SAT.*

*Ĉu ne estus solidara ago starigi ĉe SAT Interhelpan kason, al kiu la pli bonstataj K-doj ne jam suferantaj la despotan reĝimon faŝistan, povus ĝiri donacon laŭpove ? Per kolektado en grupoj, ĉe taŭgaj okazoj, la ŝarĝo por la individuo ne estus granda, k tamen la sumoj tiel konsiderinde akumuliĝus.*

*La SAT-administracio, konforme al la disponebla mono, sendos tiam al la SAT-anoj en la koncernaj faŝistaj landoj nian organon, senpagan por ili, k per tio certe kreskigos en ilia konscio la konvinkon, ke solidaro en SAT ne estas bela, adorata revo, sed sobra, memkomprenebla fakto.*

*Pri la mastrumado de tiu ĉi kaso la Administracio faros apartan raporton en la gazeto k kvitancos sumojn de minimume* 5 *frankoj.*

*La Plenum-Komitato.*

## XV-a KONGRESO DE SAT EN PARIZO

### 3.-7. aŭgusto 1935

**Adreso: SAT, 67, avenue Gambetta, Paris 20**

4. *Komuniko.*

La aliĝoj al nia XV-a Kongreso alfluas tro malrapide ! Certe ni ne kulpigas la unuopajn K-dojn pro tiu fakto, ĉar ni konscias, ke la malcerta politika k ekonomia periodo, kiun ni travivas, hezitigas multajn. Ni tamen alvokas, *en la intereso de nia organiza laboro*, ne tro prokrasti la aliĝon ! Tiuj, kiuj definitive decidiĝis fari la vojaĝon al Parizo en tiu ĉi somero, nepre sendu al ni sian aliĝon kun la kotizo (20.— fr.fr., 2 guld. aŭ egalvaloro).

La definitiva dato por la SOMERLERNEJO estas : 23. julio ĝis 2. aŭgusto. Interesiĝantoj notu tion k anoncu sin ĝustatempe ! Krome okazos lekcioj en la kadro de la *Tria Laborista Alllernejo* dum la Kongreso mem, kondiĉe ke inter la partoprenontoj anonciĝos kelkaj K-doj, kapablaj lekcii. K-do *P. Neergaard*, Kopenhago, la organizinto de la Unua Lab. Altlernejo (1933, Stokholmo) jam promesis sian subtenon al tiu entrepreno.

*Organiza Kongres-Komitato.*

# FAŜISMO EN KANADIO

« Kanadio, la lando de libereco, egaleco, la lando de britaj tradicioj, certe, la Faŝismo ne ekzistas tie », vi diros. Sed, tamen, la faŝismo ekzistas k eĉ kreskas en Kanadio. Kiel ĉie, kiam la kapitalistoj vidas la kreskantan forton de la laborista klaso, ili komencas starigi faŝistan partion, k nune, en Kanadio, ekzistas almenaŭ unu el ili.

En Kvebeko, la plej granda provinco de Kanadio, kiu havas loĝantaron el pli ol 2,000,000 da homoj, la faŝismo jam komencis levi sian kapon k montri sian forton. Montrealo (Kvebeko), la plej granda urbo el Kanadio, enhavas faŝistan partion, kiu pretendas havi 80,000 anojn. Eĉ ĉi tiu fakto ne estas la plej grava, pri faŝismo en la provinco de Kvebeko.

En julio, pasintjare, okazis striko ĉe la Noranda minejo en Norda Kvebeko. La laborantoj (plejparte ne-kanadoj) strikis ne por gajni pli altajn salajrojn, sed nur pro sekigilo por siaj vestaĵoj, k ankaŭ por havi sian labortempon kalkulita de la tempo kiam ili alvenas ĉe la supro de la ŝakto, ĝis ĉesiginte sian laboron, ili realvenas ĉe la supro de la ŝakto, de sube. Ĉu la minestroj konsentis kun ĉi tiuj postuletoj ? Tute ne.

La Kvebeka registaro sendis per aeroplanoj dudek policistojn al la minejo, kiuj arestis la gvidantojn k perforte ĉesigis la strikon. Fine, ĉiuj strikintoj estis maldungitaj, k la gvidintoj, arestitaj, estis kondamnitaj je du jaroj da malliberigo, k poste estos punekzilitaj el Kanadio. Kompreneble, komunistoj k socialistoj protestadis ĉe la registaro, sed ĝis nun, kun nenia rezulto.

Ontario, la provinco, kiu havas pli ol 3,000,000 da enloĝantoj, ankaŭ suferis pasintjare, k suferas nuntempe pro diversaj faŝistaj agoj. Ĉi tie ankaŭ estas faŝista organizo, kvankam pli malgranda ol la Kvebeka. Sed tio, kio estas pli timinda, estas la Ontario-registaro, t.n. liberala (?). En junio pasintjare, la popolo de Ontario elektis la « Hepburn » - an liberalan partion pro la kutima blindo de la needukitoj. Ĉi tiu administrado ne malfermis parlamenton dum lasta jaro, k nur malfermis ĝin, ĉirkaŭ la tria semajno de februaro 1935. Do, montriĝas, ke la registaro regis dum ok monatoj, sen ia kunsido de parlamento.

Kaj la registaro tute ne estis malaktiva dum tiu tempo. Unu el ĝiaj plej malŝatindaj agoj estas la kaŭzo de « Lakta milito », aŭ batalo inter laktaj disdonistoj. En Hamiltono, la due plej granda urbo de Ontario, estas kooperativa laktvendejo (la sola en Ontario), kiu, kiel kutime, disdonas dividendojn al siaj klientoj k al la produktantoj de lakto (la farmistoj). Sed la « Lakta Komisiitaro », ordonis, kvankam kooperativoj estas permesataj de la leĝo, ke ili ne disdonu dividendojn el profitoj al klientoj k produktantoj. La kooperativo ne obeis ĉi tiun ordonon de la kapitalistoj, k tial la aliaj laktvendistoj, en Hamiltono, komencis malaltigi siajn prezojn, ĝis la Hamiltonanoj povis aĉeti lakton por preskaŭ duono de la ordinara prezo. Tamen, fine, la registaro ŝanĝis sian decidon, k nun la lakta milito finiĝis, la prezoj estas ordinaraj, k la kooperativo, dank' al la agado de la socialistoj el Ontario, denove havas siajn rajtojn, k krome... pli da klientoj !

La Federacio de Kooperativoj *(Cooperative Commonwealth Federation)*, la Kanadia socialista partio k la komunistoj batalas nun streĉe, kvankam bedaŭrinde ne kune, kontraŭ ĉiuj kreskaĵoj de l' faŝismo.

*Ted Mann.*



# Planimedo faras paroladon

Per granda plimulto estis akceptita en la Laborista Esperantista Grupo jena propono de maliculo : Ĉiu ano vice devas fari en la grupo paroladon esperantlingvan, por sin ekzerci k kuraĝiĝi en la buŝa uzo de la lingvo.

Baldaŭ estos la vico de Planimedo. Konsciante pri la gravo de sia tasko, li unue havigas al si tricentpaĝan volumon titolitan : *Kiel fariĝi oratoro* ? Li trovas en ĝi la biografiojn, la sukcesajn karierojn de Demosteno, de Cicero, de Mirabo k de multaj aliaj eminentaj oratoroj de ĉiuj epokoj. Tiu legado instigas lin aĉeti spegulon por povi kontroli bonorde siajn laringajn movojn. Li donas tute specialan atenton al klara prononcado de la vokaloj. Li encerbigas al si, ke tiuj muzikplenaj brueroj devas esti prononcataj nek tro fermite nek tro malfermite. Li serĉas palpadante la « oran mezon ». Li prunteprenas en la grupa biblioteko diskon kun la voĉo de sinjoro Privat (eksa burĝa kongresfamulo). Li voĉ-ekzercadas dum sia tuta libera tempo. Liaj dom-najbaroj akiras la konvinkon, ke li definitive freneziĝis... Por malpli suferi, ili funkciigas tage k nokte siajn radioaparatojn.

Post tio leviĝas antaŭ Planimedo en sia tuta terureco la plej turmenta demando : La elekto de la *temo* por parolado.

Oni petis lin prepari sian paroladon pri temo, kiun li tre bone konas, ĉu pro tio ke li havas fakajn spertojn, ĉu pro tio ke temas pri personaj travivaĵoj, rakontoj el lia vivo, kiuj estas rakonteblaj per la plej simplaj vortoj k kiuj ne postulas grandajn cerbajn streĉojn.

Li multe pripensis tiujn rekomendojn, sed fine preskaŭ indigne malakceptis ilin. « Tiaj konsiloj estas kiel akvoguto sur varmegan ŝtonon ; ili tiklas, sed ili ne produktas efikan reagon », li diris kolerete. « Kiaj el miaj travivaĵoj ja estas rakontindaj ? Kion do finfine mi spertis, kion mi trapasis ? Estas ja vere malmultege ! Mi neniam antaŭe kredis, ke homo povas travivi tiom malmulte dum kvardek-kvin jaroj ! Certe, mi partoprenis militbuĉadon, mi edziĝis k eksedziĝis, mi stratbatalis dum revolucio, mi estis ventro-operaciata k preskaŭ fimortigata pro eksplodo de gasujo. Sed ĉio tio ŝajnas al mi tiel egaj banalaĵoj, ke mi hontus ilin prezenti antaŭ la elita publiko de nia grupanaro. »

Pri lia fako aŭ metio paroli ? — Sed li jam de multaj jaroj estas senlaborulo, k hodiaŭ oni aplikas en lia fako tute aliajn teknikajn procedojn, ol en la tempo, kiam li ankoraŭ ŝvite faklaboris ! Do, kial rakonti al modernuloj malmodernaĵojn, per kiuj li eĉ povus ridindigi sin !

Ne ! li volas nepre paroladi pri io multe pli nobla k ideala, multe pli altspirita — sole konvena por li k la elitaj aŭskultontoj.

En la nokto kalejdoskopas tra lia kapo diversaj paroltemoj, mirindaj, potencaj, superecaj, k kelkaj ŝajnas al li aparte logaj k sorĉas lin multkolore k sirenvoke. Ili alprenas en lia cerbo jenajn titolojn : *La animaj turmentoj estigataj pro la akriĝo de la homa racio.* — *La superhomeco tra la vojo de animalaj formoj.* — *Estetikaj flankoj de la religia mistiko.* — *Psikanalizo de l'sciuro.* — *La Amo post dumil jaroj...*

Ĉiuj ĉi titoloj ŝajnas al li kaptotenindaj por elekto. Inter ili li hezitas longe, ĉar li ŝatus paroladi pri sciencеca amo k pri psikanaliza temo, sed li ŝatus ankaŭ pritrakti frenezostatojn de la subhomo konvulsianta en

### Ni estas lacaj migrantoj

*Emba.*

*Jen la dolĉa sonĝ' enkovris*
*Mian vivkuninon,*
*Kiel ombro de l'vespero*
*La silentan pinon.*
*Kvazaŭ nimfo nun ŝi sonĝas*
*Sub ĉi foliaro,*
*Eble pri feliĉ-insulo*
*Sur fabela maro.*

*Venis ni el malproksimo*
*Sur la voj' senfina...*
*Kiu scias, eble rekte*
*De la sin' patrina?*
*Estas ni migrantoj lacaj,*
*Nin evitas ĝojo;*
*Premas nin la ŝarĝ' eterna*
*Sur la dorna vojo.*

*Ni ne havas hejmon varman,*
*Nur sekretan sonĝon,*
*Kiam maja foliaro*
*Kovras jam la mondon.*
*Ni nur pezan ŝarĝon havas.*
*La estonto nigras...*
*Sur senfina dorna vojo*
*Ni eterne migras.*



### Al la SAT-anoj k abonantoj en Belgio !

*Pro la malplivalorigo de la belga franko ni estas devigataj peti de niaj anoj en Belgio pagi siajn kotizojn k abonojn laŭ alĝustigita tarifo. La kataloga tarifo estas do nuligita. La pago okazu sur la bazo de la* francia tarifo *(vidi pĝ. 8-an en la Jarlibro aŭ paĝon 2-an en la rozkolora katalogo).*

*Administracio.*



### POR ŜTOPI LA BREĈON

34. *listo*

| | | |
|---|---|---|
| D. Pons, Mostaganem ........ | 5.— | fr. fr. |
| F. Both, Rotterd. (resto ADLEL) | 26.50 | » |
| H. de Boer, Rotterd. (resto ADLEL) .................. | 15.— | » |
| Pols, Rotterd. ................ | 9.— | » |
| A. Langeberg, Rotterd. ....... | 10.20 | » |
| F. ten Hagen, Amsterd. ........ | 1.— | gd. |
| Kolektitaj inter anoj de la Nynäshamna lab. esp. istaro ....... | 5.— | sv. kr. |
| Donaco de la sama klubo Nyn. . | 5.— | » |
| P. Leconte .................. | 9.50 | fr. fr. |
| Kolektita de 10 anoj de Laborista Esp. Klubo. Stokholmo ... | 5.— | sv. kr. |
| Grupo lab. esp-ista, St.-Etienne | 26.50 | fr. fr. |

(Ni ne kvitancas sumojn malsuperajn je 5 fr. fr.)

## TRA LA ESPERANTA GAZETARO

*La problemo de tutmonda malarmado.*

Vidante tian titolon de artikolo en la UEA-organo « Esperanto », n-ro 2, oni estas scivolema, kiel la aŭtoro manumas tiun ĉi bruligan temon. Por eliri el tiu situacio de ĉiuloka militismigo li scias nur la recepton, ke

« oni devas nur ŝanĝi la bazon, eble ne la ŝtatojn aŭ registarojn, sed la popolojn ».

La kerno de ĉiu malbono estas la *falsa* (ĉu malĝusta ?) pensmaniero de homoj, k li laŭtigas la plendkrion :

« Strange estas, ke neniu penas tiun falsan pensadon forigi. *Kial neniu stariĝas inter ni, kiu per sia aŭtoritato aŭdigas la voĉon de l' popoloj k konkretigas iliajn dezirojn* ? »

Ĉar oni simple senkapigas lin. Nenio povas pli karakterizi tiun senfruktan burĝan penson, kvazaŭ nur estus necesa iu homo, kiu savas la homaron mirakle. Por ŝanĝi la bazon, t.e. la popolon, oni devas havi la *eblon paroli*, sed tio necesigas antaŭe *ŝanĝi la registarojn*, kiuj tion malpermesas. Sed esprimante tiun logikan penson, la aŭtoro forlasus sian « neŭtralon » k fariĝus ja aĉa politikisto, — suspekto, kiun li certe ambaŭmane forgestus. Musolini ne rigardas dezirinda eternan pacon, malpli eĉ lia kolego Hitler. Sed ambaŭ diktatore mutigas ĉiujn kuraĝulojn, kiuj ekprovas « konkretigi la dezirojn de l'popolo » Do la konkludo ? Vane ni atendos respondon...

*La nova Savanto.*

La Majstro de Oomoto, s-ro Deguĉi, la « mesio sub la standardo de l'Homaranismo », fondis novan movadon, kiu volas i.a.

« Propagandi la sanktan principon de *Koodoo* tra la mondo k efektivigi la idealojn de l'universala homaro (super-rasa k religia). »

Kompreneble oni neas ĉiun naciisman karakteron. Tute klare, ĉar la misia laboro de Oomoto servas al la pli alta grado de naciismo, al imperi-

animturmentegaj spasmoj. Fine li decidas kombini plurajn el la relief-iĝintaj temoj k formuli ilin sub jena komuna titolo : *Psikanaliza studo pri hombesto suferanta pro pradevenaj animturmentoj miksitaj kun hereda fizika malbonfartego kaŭzita pro intensa kunsentado kun la gravedodoloroj de nova epoko.*

La grupsekretario, kredante ke temas pri propraj travivaĵoj de Planimedo, aplaŭdas ĝoje kunfrapadante siajn manojn, kiam Planimedo al li komunikas la titolon de sia parolado.

« Ni profitos vere belan lekcion, k niaj anoj taŭge kleriĝos laŭ ritmo ĝis nun nekonita... Se per tio ni ne varbos dekojn da novaj membroj, nu, mi volus vet-enmeti mian kapon... »

Planimedo modeste ruĝiĝas pro la honoraj vortoj al li dediĉitaj, k li promesas ellabori la temon tre zorgeme. Hejme li relegas centon da paĝoj el la verko pri orator-arto, nome la parton, en kiu estas priskribita, kio distingas brilan oratoron laŭ la *formo* k ĉio, kion lerta k deca oratoro devas eviti en siaj paroladoj.

« Mi ne devas maĉadi la vortojn kiel cigaredan stumpon. Mi ne devas ripetuzi en unu sama frazo dudekfoje la saman esprimon. Mi ne devas malaltigi la nivelon de la parolado per maldecaj aludoj. Mi ne devas doni tro erotikan karakteron al sciencecaj studoj. Mi ne devas disŝprucigi mian salivon sur la apudsidantojn. Mi ne devas elmeti min al ridindiĝo per nepruveblaj asertoj. Mi ne devas bombasti ĉe la enkonduko, por eviti afonion ĉe la fino... »

Planimedo enstampfis tiujn regulojn en sia cerbo, ĉiutage, ĉiuhore.. Ĝis venis la Granda Tago. Multaj grupanoj ĉeestas. La prezidanto movas impete sian sonorilon. La atento koncentriĝas sur Planimedon, kiu staras rigide k pale kiel marmora kolono antaŭ la oratora tableto. Sur lia folio kelkaj malprecizaj krajonaj notoj ; en la cerbo abunda torento da ideoj malharmoniece kunfluantaj unu en la alian.

« Tre ŝatataj Gekamaradoj !... » li eligas el sia brusto, kiu ellasas kvazaŭan ĝemon. La unuaj vortoj estas diritaj. Nun vivu la sekvantaj ! Sed kia katastrofo : la sekvantaj vortoj ne estas bonordigitaj, ili pasas nekohere tra la aperturo de la buŝo. Kiel fadenbulo ruliĝinta teren dissolviĝas la paroloj k terure implikiĝas. Planimedo abrupte paŭzas. Li spiras profunde, k alterne li paliĝas k ruĝiĝas. Ŝvitoperloj aperas sur lia frunto. La brakoj nerve tremas tra la aero. Haladzo forlasas la vizaĝan aperturon.

Du minutojn daŭras la baraktado — paroloj nekoheraj — paŭzo — voĉa gargarado — frazoĉifaĵoj — paŭzo — paŭzo — tri vortoj — sinkopo...

« Mi petas pardonon », singultas Planimedo. « Mi elektis temon tro malfacilan, k nun mi ne plu trovas elirejon el la labirinto. Mi sincere petas pardonon », k jam li sidiĝis, krispetigante la brovojn k ĝenate frotante la malantaŭajon de sia kapo.

La konsterniĝo estas ĝenerala. La prezidanto, restariginte la silenton, direktas severajn k gravajn parolojn al Planimedo, kiu fuŝis ĉi tiun grupvesperon per nerespondeca sinteno, k li konstatas la neeblon pridiskuti la de Planimedo anoncitan temon, pro « manko de klara linio en la traktaĵo de la parolinto » (neniu ja komprenis eĉ la sencon de unu sola frazo !).

Planimedo estis fulme kolera en tiu ĉi vespero, kolera kontraŭ ĉio k kontraŭ ĉiuj, — escepte kontraŭ si mem.

*Nubo.*

ismo. Same kiel la kristanaj misiistoj antaŭiris la eŭropajn komercistojn k preparis la grundon por la posta materia konkero, tiel ankaŭ la japanoj aplikas la elprovitan rimedon k disvastigas la « japanan spiriton » en la laciĝintaj cerboj de la okcidentanoj. Por montri kiaspecaj uloj rifuĝas al la homama sankta afero, ni citas el « Oomoto Internacia » n-ro 3,

« Lastatempe la Tutrusa-Faŝista Partio sendis siajn reprezentantojn al nia Kameoka Centro k oferante sian plej altan titolon komisiis al nia Majstro la tutan komandorajton de la Partio ».

Ne malbona tio ! De nun s-ro Deguĉi rajtas komandi la Faŝistan Partion. Se li per komando likvidus tiun « homaman » partion ?...

*Laŭdinda rekordo.*

« *Svenska Esperanto Tidningen* » n-ro 3 anoncis la aperon de sveda-esperanta vortaro, kiu estos la plej granda naci-esperanta vortaro en la mondo. La konstanta progreso de la esperanto-movado en Svedio tiel manifestiĝas k siavice estos favore influata per la eldono de tia grava verko.

*Malofta gasto.*

Post sufiĉe longa interrompo atingis nin nova ekzemplero de *Brazila Esperantisto*, reprezentanta la numerojn 3-12 por la jaro 1934. Ĉiu folio de la 20-paĝa kajero egalvaloras do al unu numero. Oni povas kompreni, ke la Redakcio ne volas interrompi la tradicion de la gazeto, aperanta jam la 28-an jaron. Sed tamen estus pli konforme al la faktoj, k eĉ pli rekomendinde laŭ propaganda vidpunkto, eldoni tiom da numeroj, kiom oni anoncas.

*La perfida kontraŭdiro.*

« *Proleta Esperantisto* », la organo de la franca IPE-sekcio, raportas en sia marta numero pri la stato de tiu organizo k indikas kiel membronombron 1081, inter ili 55 izoluloj. La financa raporto montras inter enspezoj la sumon de nur 1507. 50 fr. fr. kiel pagitajn kotizojn. Ĉiu membro laŭ tio pagis 1.40 fr. fr. (!), dum la jarkotizo, ekzemple por izoluloj, estas 10 fr. fr. Kiu cifero do estas ĝusta ?

Per la sama numero ni ekscias, ke « Sur Posteno » travivas novan krizon, kiu devenas de la tre malalta nombro da abonantoj. Nur 219 en la tuta mondo, inter ili 76 en Francio k ties kolonioj. Ni supozas, ke tiu nombro almenaŭ ne entenas la abonantojn al «Sur Posteno» en Sovetio, ĉar tiom malaltaj eĉ ni mem ne estus taksintaj la IPE-abonantaron. Estas bone memori pri la fieraj asertoj, por povi juĝi la valoron de tiuj asertoj, ke la proletoj forlasas SAT k amase enviciĝas en IPE-tendaron.

Multaj aliaj interesaj punktoj troviĝas en la raportoj, same de IPE kiel de ĝia franca sekcio. Ni rilatos al tio alian fojon.

*H. P.*

*Novajoj*

En Nederlanda Hindio ekaperis la unua n-o de « sendependa monata organo » « La Sperto » (adreso : H.H. Mewengkang, Makassar, Selebes, Indonesia D.E.1 ; 4 paĝoj ; abonprezo jara : 5 sv. fk.), kiu celas informi pri la situacio en Indonezio k ankaŭ propagandi esp-on en tiu arkipelago sudorient-azia, i.a. publikigante esp. kurson por malaj-lingvanoj. Ni notas kun intereso, ke en la Nederland-hinda insularo ekzistas multaj diversaj lingvoj, sed ke la ĝenerale komprenata estas la malaja lingvo (kvazaŭ helplingvo por tiu insularo !). Cetere la redakcio intencas ebligi per publikigo de la kurso al esp-istoj lerni la malajan lingvon ! Nu, ĉu estus amatoroj ?

El Japanio atingis nin ankoraŭ nova provbalono IPE-a : multobligita gazeto « Marŝu », kiu aperas en *Kobe* (adr. 142, Amagi-dori 8-chome, Nadaku), kun aldono « Nia Vivo », entenanta priskribojn pri la vivo de l'japana popolo. Ni ricevis nur la 2-an n-on (febr.), 28 + 4 pĝ. (Form. 15×23 cm.). Ĝia enhavo konsistas plejparte el japanlingvaĵoj k tial ne permesas al ni akiri tute ĝustan vidpunkton pri la tendenco de la gazeto malgraŭ la ripetitaj vortoj IPE k PEK. Tamen — hazarda noteto en « Sur Posteno » klarigas la kialon, pro kiu ni ne ricevis la unuan n-on : Ja en la unua n-o troviĝas esperantlingva artikolo direktita KONTRAŬ SAT. Ke oni ne sendis al ni tiun n-on, tio montras, kiom mallojalaj estas la eldonantoj !

*N. B.*

# EL NIA LETERUJO

« *Sankta ekzekuta servo.* »

K-do *Oddmund Rykkvin* (19 038) raportis pri konsekro de nova domo en Oslo per la norvega kristana misio :

« En la domo du butikaj elmontrejoj ekspozis grandan nombron da Kristo-bildoj k apude kartonojn kun bildoj pri soldatoj k oficiroj en belaj uniformoj, donacotaj kompreneble al infanoj — kristanaj nature. Tiaj simbolaĉoj estas lokitaj apud Kristo-bildoj ! Vidinte tion, eĉ toleremulo perdas paciencon. En Norvegio estas teologia profesoro, kiu nomas militon *sankta ekzekuta servo*. La dio de tiu teologia profesoro estas do identa kun la estroj de la grandaj armilfabrikoj. Bedaŭrinde multaj kristanoj kredas la vortojn de tiu demagogiaĉo. Tiel la pacema laboristaro estas devigata forlasi la eklezion, kvankam ja la origina kristanismo deziris enkonduki en la mondo evangelion de *paco*. Nun tiu evangelio ŝajnas tute oficiale ŝanĝiĝi en militan evangelion. Se la eklezio konsentas tiun ŝanĝon, ĝi verdiktas mem sian pereon k tiam estu malbenita la memoro pri ĝi ! »

K-do R. memoru, ke la pozicio de la eklezioj estis neniam alia. Depost sia ekzisto ili troviĝis ĉe la flanko de la reganta klaso k benis ĉiulande la armilojn destinitajn por « peki kontraŭ la diaj ordonoj ». La laboristoj devus jam delonge foriri el tiu institucio celanta la spiritan mortigon.

*Arkaika metodo de diplomatoj.*

Prave atentigas nin K-do pri la lingva flanko de la konversacioj inter Hitler k Simon en Berlino, menciante rimarkon aperintan en « La Tempo », franca ĵurnalo, kiu raportis, ke la 12 horoj da interparolado fakte reduktiĝas al 6, ĉar la duono de la tempo estis uzita por tradukoj. Ne necesas aldoni, ke la enhavo de la alia duono ankaŭ estis preskaŭ nula.

*En la ungegoj de la hispana inkvizicio.*

Hispana K-do sendis al ni la tekston de letero, direktita de la socialista deputito *Ramon Gonzalez Pena*, kiam li estis mortkondamnita de la « respublikana » registaro Leru (Leroux), al sia kolego *Alvarez del Vayo* :

« Kara K-do ! Se mia animstato ne estus firma en ĉiu momento, via lasta letero kontribuus por ĝin levi. Nun venas por mi la momento de vera emocio. Ĉu pro timo al la viv-kontraŭstaro ? Mi kredas, ke mi ne bezonas perforti min por prezenti al vi, ke se alvenos la momento, mi finus trankvila k normala la lastan etapon de mia vojo. Mia emocio, mia granda emocio estas vidi, ke mi enkarnigas ĉi-tiun movadon de amas-konsento.

Kion povas deziri socialisto krom esti utila al sia partio ĝismorte ? Kiam mi vidas la entuziasmon de vi ĉiuj, mi sentas, kvazaŭ forlasus min la memrego. La viv-kontraŭstaro ne malkomponis min ; la estimado, kiun oni donas al mi, transformas min fortege. Mi estas homo de emocioj ; ne hontas mi tion konfesi. Neniam mi supozis, ke mi povus fari tiel bonan servon al la ideoj. Se la plej alta momento alvenos, mi sentus min troe repagita, sciante, ke miaj filoj, edzino k K-doj pri neniu devus honti.

Kiam mi skribas al vi, demandas pri mi via sendito k transdonas al mi la eltranĉaĵojn el la francaj ĵurnaloj k la leterojn. Kiel danki al ĉiuj vi pro tiom da aktiveco ? Kredu, amiko Vajo, ke mi ne povas esprimi la dankemon, kiun mi sentas.

Oni juĝas min inda, kion pli mi povas deziri ?

Vi ne bezonas senkulpigi vin, ĉar vi ne povas veni por viziti min : Mi jam vidas vin per la reciproka ago de niaj spiritoj.

Ĉirkaŭbrakojn, multajn fratecajn ĉirkaŭbrakojn, k la solenan honordiron, ke en nenia momento ni devas tim-dubi. Ne estas vanto, estas la voĉo de la idealo, kiu kuraĝigas min. Estas la amo al miaj samidealanoj, kiu ne forlasas min... »

*Ramon G. Pena.* »

## Pri proleta gazeto ilustrita

La bele ilustrita lab. gazeto holanda „ Wij " (Ni) post longaj klopodoj de niaj k-doj konsentis aperigi esperantajn tekstojn apud la holandaj sur unu paĝo. Krome en la n-ro 19 unu tuta paĝo ilustrita estas dediĉita al esperanto, kun propagando por la Federacio k por SAT.

**Radio Hilversum**

(VARA-mikrofono) disaŭdigos de 19.10 — 19.30 h. MET (la lasta de 18.10 — 18.30 h.) lekciojn pri esp. temoj de s-o Degenkamp (pere de la Nederlanda LEA) la 11-an k 25-an de majo, la 2-an k 22-an de junio. — Pri verkoj, pri kiuj oni deziras mallongan recenzon, oni sciigu al : *G. J. Degenkamp*, Rietstr. 40, *Utrecht*, Nederl. — Ondlongo de la stacio : 301,5 m.

*P.G. v. d. Plank* (16 794).

# En nia movado

(Kroniko)

Hispanio. *Valencio.* En la nova Komitato de la Lab. esp. grupo la plej gravaj funkciojn estas plenumataj de SAT-anoj, nome : K-do *L. Hernandez*, prezidanto ; *Jose Tormo*, vicprezidanto ; *Manuel Lopez*, ĝenerala sekretario ; *Ant. Ferrer*, sekr. pri propagando ; *Franc. Anton*, sekr. pri sportoj.

Nederlando. « Nia propra domo » nomiĝas la grupejo de la *Hagaj* sekcioj de F.L.E. nederlanda. Kunvenoj k kursoj okazis tie kutime ekde la 20-a horo vespere, k dum la alia tempo la ejo estis fermita. Sed de nun okazos ŝanĝoj. Ĉambro I fariĝos butiko k informejo. Ĉambro II estos legsalono, malferma por ĉiu esperantisto. Senlabora K-do dejoras tie ĉiutage (ekskluzive dimanĉe) por informi pri esp-o k nia movado, k ankaŭ kiel butikisto k lingvokonsilisto. Per tiu centro ni povos firmigi nian kamaradecon k nian idealismon, tie ni povos koncentrigi niajn fortojn por la laboro. Ankaŭ K-doj malproksimaj de Hago, povas helpi al ni sukcesigi niajn aranĝojn, ekz. sendante al ni leteron aŭ esp. gazeton el sia regiono (lokaj bultenoj kun esp. artikoloj), k se eble malnovan jarkolekton aŭ kian ajn legajon por la esp-a legejo. Ni antaŭdankas pro tio k laŭpove rekompencos. Adreso : *D. Caplein*, « Nia Propra Domo », Ruysdaelstr 134, *Den Haag*.

La 30. marto fondiĝis Haga SAT-rondo, kiu elektis kiel vicperanton K-don *A. van Scheepen*. La anoj de la 4-a Haga FLE-grupo pagas sian kotizon k abonon por « S.R. » po 8 cendoj semajne al la grupa kasisto, K-do Berkel. (La Peranto : *P. Schwartz)*.

La *Roterdama* SAT-rondo kunvenis la 31. marto en la propra domo de la V-a sekcio. K-do *Eerdmans* parolis pri la juda persekutado k skizis la devenon de la rasoj, gentoj, nacioj, religio. Li instigis al objektiva pensado k forigo de mistikemo el la mensoj. Ĉeestis 35 SAT-anoj.

Polio. *Krakovo.* La Lab. esp. asocio *Tagiĝo* ĉesis vivi, ĉar la polico la 17. marto fermis la ejon post traserĉo al 150 personoj ĉeestintaj la regulan lekcion tie okazantan (la traserĉo daŭris la tutan nokton). Kvankam nenio kompromita estis trovata, la polico konfiskis la kancelarian havajon, forprenis la ejon k deklaris al la grupestro, K-do P., ke la traserĉo estas farita, ĉar la asocio estas konsiderata kiel pure komunista ! (Ni ne mirus ekscii, ke tielnomataj « neŭtralaj » esp-istoj estas la instigintoj al tiu ago, jaluzaj vidante, ke tie, kie ili kredis havi la solan disvolvorajton, ekprosperas forta laborist-esperanta movado ! « Tagiĝo » estis subtenanta membro de SAT. — *Red.*).

Portugalio. En *Porto* fondiĝis « SAT-en »-Komitato (SATENKO), kiu celas la disvastigon de la SAT-ideoj en Norda Portugalio. Kiel unua tasko tiu Komitato organizos k antaŭenpuŝos la SAT-rondon en Porto ; ĝi intencas interrilati kun izolaj SAT-anoj, LEA-grupoj aŭ SAT-rondoj, SAT-simpatiantoj k provos rekruti ankaŭ la lab. elementojn troviĝantajn en neŭtralaj grupoj. (19 154.)



# FAKA MOVADO

*La propagando ĉe la maristoj.*

Kiel ni povas pliprofundigi k pliintensigi la propagandon de esp-o en maristaj medioj ? Unue per tio, ke ni helpas la nuntempe vojaĝantajn maristesperantistojn, liverante al ili propagandmaterialon ; la timantoj devas kuraĝiĝi k peti adresojn de diversaj K-doj, kiuj pretas helpi. Due, la haven-urbaj grupoj devas subteni tiun propagandon de l'maristoj, kiuj regule vizitas la dungejojn, sindikatejojn, ktp. Maristo scianta esp-on, ne devus sencele vagi en iu ajn havenurbo ; li devus trovi flugfolieton, kiu surhavas adresmaterialon k sciigojn, kiuj helpos al la alvenanto senpere trovi la aktivulojn. Ne ŝajnas praktika la propono de iu K-do, ke SAT mem eldonu tiajn flugfoliojn ; preferinde la koncernaj havenurbaj grupoj mem kompilu ilin. La sekretario de la *Marista Esp. Ligo* ankaŭ ne povas prizorgi mem tian laboron, koncernanta multajn lokojn. Li nur povus sciigi per « S-ulo » pri la progresoj k eventuale peti informojn rilate la propagandon kc. Tro malmultaj Grupoj subtenas ĝis nun la Maristan E. Ligon, ĉefe pro propraj financaj malfaciloj, aliaj ankaŭ pro nescio. Ĉu tio ne havus propagandvaloron, se ekzistus en ĉiu havenurbo konsulejo(j) por niaj maristaj K-doj ? Certe ĉiuloke ekzistas helpemaj K-doj por tia laboro. Ĉiu grupo en aŭ proksime de havenurbo devus elekti tian aktivulon, kiu prefere estu mem maristo aŭ havenlaboristo, pro la profesiaj konoj de ĉi lastaj. Sed eĉ se tio ne eblas, la grupoj elektu K-don por la nomita laboro. La adresojn kolektas la sekretario de la Ligo, K-do *Ekblad*, Villa Skogbacka, *Kvicksund* (Svedio), kiu povos komuniki poste ilin al la redakcio de « S-ulo » por publikigo.

Tio estas mia persona opinio, kiu estas pridiskutebla. Havenurbanoj, pritraktu en viaj grupoj la problemon, aprobu aŭ malaprobu miajn ideojn. Ni vivigu la laboron inter la maristoj ! Kaj la maristaj K-doj mem rakontu de tempo al tempo al la legantoj de la SAT-organo pri siaj nunaj viv- k laborkondiĉoj. Mian nunan adreson vi trovas en « S-ulo » n-o 426, p. 29.

12 715, *Amsterdam.*

# Recenzejo

Stellan Engholm : *Al Torento.* — Dua eldono. Ĉe Eldon-Societo Esperanto, Box 698, *Stockholm* 1. Prezo : broŝ. 1.20 sv. kr. 93 paĝoj. Form. 13×18.

La *dua* eldono de tiu ĉi originale verkita novelo pruvas, ke eĉ iafoje esperantaj originalajoj ĝuas favoron ĉe la esperantista publiko. La sukceso kuŝas kredeble en la sincera k fidela priskribo de la kampara vivo k ankaŭ de la vivo de fabriklaboristoj. « Torento » estas imaga urbnomo.

Laŭ ekstera aspekto la libro estas plaĉa, k ankaŭ la lingvajo estas bona.

*N. B.*

Clef de l'Esperanto. — Ĉefeĉ-ŝlosilo en konata miniaturformato (6,5×11 cm) por franclingvanoj. 32 p. Prezo 0.50 fr.fr. kun rekomendo de la neŭtrala landa movado, de UEA (adresoj), ktp.

Dr. Szilagy : Kurs i Esperanto. Eld. Societo Esperanto *Stockholm* ; 96 + 4 paĝoj. Form. 14×20. Prezo : 2 sved. kr.

Tiu ĉi belaspekta lernolibro de sperta kursgvidanto estas provizita per 206 ilustrajoj, ĉefe karikaturaj, prenitaj el la popularaj Adamsonserioj. Certe tia abundo da bildoj helpas altgrade fortigi la memoron de la lernanto. La instruanto, kiu penas konservi la lernantojn en sia kurso, trovas en ĉi tiu lernilo valoran helpanton. La gramatikaj klarigoj al ĉiu ĉapitro estas en sveda lingvo. La uzo de l'verbo en esp-o trovis apartan atenton de la aŭtoro. En la fino oni trovas diversajn facilstilajn legajojn. Rekomendinda, ĉar klare aranĝita libro. *N. B.*

Jesus Amaya : *Esperanto-Hispan-Amerika Vortareto.* — Havebla ĉe la aŭtoro, Apartado 59, *Meksiko, D.F.* 104 paĝoj. Form. 10 ½×12 cm. Prezo : 2 fr.fr.

La hispana parto de tiu ĉi vortareto estas skribita en *fonetika* ortografio, por kies enkonduko luktas aparta organizo. Sendube tiu ĉi ortografia reformo, pri kies utilo ni ne povas juĝi, ne akcelas tiom la disvastigon de la vortareto, kiom estus dezirinde. Krom mallonga resumo de la esperanta gramatiko ĝi enhavas ankaŭ klarigon pri mallongigoj de organizaj nomoj.

## Ekster nia movado

La direkcio de la Nederlanda Fervojaro en Utreĥto eldonis luksan faldprospekton kun ilustrajoj pri Nederlando k fervoj-karto. Oni sendas ĝin senpage al eksterlandaj interesiĝantoj (adreso : Direkcio de la Nederl. Fervojaro, Sekcio de Ekspluato, *Utrecht*).

La ĉi-jaraj foiroj de *Parizo* k *Budapeŝto* (en majo) uzas esp-on en korespondado k en la propagando (prospektoj, afiŝoj ktp en esp-o).

La komitato de la fine de julio okazonta Bruknerfesto en *Linz* (Aŭstrio) je honoro de la fama komponisto uzas esp-on k dissendis esplingvajn invitleterojn.

La 26-a Brita Esp. Kongreso okazos de 7-11. junio en *Southend-on-Sea,* laŭ invito de la urbestrar. La kongresontoj ĝuos senpage la tramojn k diversajn urbajn komfortajojn (sportejoj, marponto k.a.).

En *Insbruko* (Aŭstrio) okazas oficialaj kursoj por fervojistoj k poŝtitoj laŭ la rekta metodo.

## Memornoto

Priesper. artik. k notojn enhavis : *Signalen*, Stokh., 7., 14., 21., 28.3., 4.4. ; *De Fakkel*, Amsterd., 12.3 ; *Arbetaren*, Stokh., 22.3. ; *Le Populaire*, Paris, 21.3. ; *Bulteno de Nacia Instruisla Sindikato*, Pas-de-Calais, jan. ; *Rio Grande Filatelico*, Porto Alegre, n-o 11-12, uzas esp-on ; *O Emancipador*, Lourenço Marques, publikigas kurson kun multa esp. teksto.

Pri SAT menciis : *The Plebs*, London, marto.

# Korespondado

Argentinio

K-do *D. Ruiz*, Venezuela 2902, *Buenos Aires*, dez. interŝanĝi PM kĉl, precipe kun Sovetio, ne akceptas bagatelojn, certe respondos.

Ĉeĥoslovakio

Esperanto-Rondeto deziras kor. kun Gek-doj el ĉl. pri ĉt. *Esperanto-R. Pardubice*, Zel pluk., 1 zel. prov. rota.

Francio

8 gelernantoj dez. kor. kĉl komencantoj. Skribu al : *René Lesou*, 29, rue Plantin *Tours* (I. & L.)

Nederlando

*Parizanoj* ! Kiu el vi volas konduki geedzojn tra Parizo, dum 31.V. k 1.VI.35 ? *W. Siglé*, Hectorstr. 13, *Amsterdam*.

Fraŭla K-do dez. kor. kun ĉeĥoslov. f-inoj pri politiko k lingvoj. Resp. garantiata. *A.W. Treurniet*, Brederodestr. 46 *b*, *Rotterdam*.